

Vergaderjaar 1986–1987

19 766

Wijziging van enige artikelen van de Comptabiliteitswet 1976 inzake de Rijksbegroting, de Algemene Rekenkamer, de Rijksrekening en de verantwoording aan de wetgevende macht, alsmede van enige artikelen van de Bedrijvenwet 1928 (Stb. 249) (Derde wijziging van de Comptabiliteitswet 1976)

Nr. 13

EINDVERSLAG

Vastgesteld 8 juli 1987

De Commissie voor de Rijksuitgaven¹ heeft de eer over dit wetsvoorstel als volgt eindverslag uit te brengen.

1. Algemeen

Reagerende op de algemene opmerkingen in de memorie van antwoord zeiden de leden van de C.D.A.-fractie in te stemmen met de wens tot een snelle verdere behandeling van dit wetsvoorstel om zodoende reeds met betrekking tot het dienstjaar 1988 over te gaan tot de gewijzigde verantwoordingsprocedure over de begrotingsuitvoering.

Welwillend wachtten deze leden de aangekondigde vierde wijziging van de Comptabiliteitswet 1976 af. Zij waren overtuigd van de juistheid om de jaarlijkse verklaring van getrouwheid bij deze wijziging eerst wettelijk te regelen.

Verder konden deze leden zich verenigen met het voorstel om vooralsnog de beschikbaarstelling van de departementale accountantsrapporten niet wettelijk te regelen. Wel wensten zij te informeren of de bewindsman indien het feitenonderzoek van komende jaren daar aanleiding toe geeft, te zijner tijd bereid is om aan een wettelijke regeling dienaangaande zijn medewerking te verlenen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie gaven te kennen wat betreft zijn algemene strekking met instemming kennis te hebben genomen van het commentaar van de regering, zoals neergelegd in de memorie van antwoord. Met de regering achtten ook zij het van belang de onderhavige wetswijziging zo spoedig mogelijk af te ronden, zij het dat naar hun mening in het licht van het in meer algemene zin recent met de regering gevoerde overleg over het administratieve en financiële beheer binnen de rijksoverheid en over de uitvoering van de rijksbegroting een voortvarende implementatie van een versnelde verantwoordingsprocedure over de begrotingsuitvoering reeds dient te berusten op een door de regering aangegane politieke verplichting. In het bijzonder wezen zij erop dat in het debat over het centrale thema van het Verslag 1986 van de Algemene Rekenkamer (UCV van de Commissie voor de Rijksuitgaven, 1 juni 1987) een aantal nadere opvattingen en kanttekeningen naar voren zijn gebracht die mede van betekenis zijn voor de besluitvorming in het kader van dit

¹ Samenstelling:

Leden: Van Dis (SGP), Kombrink (PvdA), Engwirda (D66) voorzitter, Van den Bergh (PvdA), Wöltgens (PvdA), Frinking (CDA), Van Erp (VVD), Van Muiden (CDA), Mateman (CDA), Bolkestein (VVD), Pronk (PvdA), Schartman (CDA), Van Rey (VVD), Hummel (PvdA), ondervoorzitter, De Grave (VVD), Alders (PvdA), Vermeend (PvdA), Vreugdenhil (CDA), De Leeuw (CDA), Melkert (PvdA), Smits (CDA) en Boers-Wijnberg (CDA). Plv. leden: Leerling (RPF), Herfkens (PvdA), Wolffensperger (D66), Meijer (PvdA), Beckers-de Bruijn (PPR), Kraaijeveld-Wouters (CDA), Joekes (VVD), Van Vlijmen (CDA), Gerritse (CDA), Weisglas (VVD), Tazelaar (PvdA), Van Amelsvoort (CDA), Van Es (PSP), Van der Hek (PvdA), Nijhuis (VVD), Stemerdink (PvdA), De Visser (PvdA), Reitsma (CDA), B. de Vries (CDA), Rienks (PvdA), Paulis (CDA) en Schutte (GPV).

wetsvoorstel. Zij vonden hierin dan ook de vrijheid de in het voorlopig verslag ingenomen standpunten nog eens te iken aan de hand van de uitkomsten van het debat in voornoemde UCV.

Wat betreft § 2 van de memorie van antwoord verwelkomden deze leden de aankondiging dat te zijner tijd wettelijk zal worden vastgelegd dat de rekeningen van de departementen van een jaarlijkse verklaring van getrouwheid dienen te zijn vergezeld. Voor de gewenste gang van zaken met betrekking tot het ontbreken van een goedkeurende verklaring in de rapportage van een departementale accountantsdienst verwezen zij naar hun stellingname ten aanzien van de kwestie van de goedkeuring en aanbidding van de rijksrekening in het algemeen.

Aangezien omtrent de beschikbaarstelling van de departementale accountantsrapporten door de regering een wettelijke regeling op termijn niet werd uitgesloten en inmiddels in het kader van de feitenonderzoeken een naar het zich laat aanzien bevredigende regeling is getroffen, konden deze leden zich vooralsnog voegen bij het standpunt terzake zoals gegeven in § 3 van de memorie van antwoord.

De leden van de fractie van D66 waren van mening dat met de nota van wijziging door de regering tegemoet is gekomen aan enkele belangrijke bezwaren tegen het oorspronkelijk ingediende voorstel. Niettemin bevat het voorstel naar hun mening nog steeds elementen die een verzwakking van het budgetrecht van de Staten-Generaal kunnen inhouden. Zij verwezen hierbij met name naar het centraal thema van het Verslag 1986 van de Algemene Rekenkamer en de discussie die daarover heeft plaatsgevonden in de UCV van 1 juni jl. Hun bezwaren tegen het voorliggende voorstel stelden zij in het vervolg van dit verslag aan de orde.

2. Indiening van suppletoire begrotingen

2.1. Algemeen

De leden van de P.v.d.A.-fractie achtten met betrekking tot de versnelling van de verantwoordingsprocedure een nadere systematisering van de hoofdmomenten en de hierop afgestemde procedures gewenst. Het kwam hun voor, dat een duidelijke definitie van het begrip uitvoeringsmutaties de sleutel zou kunnen vormen tot het overeenkomen van een consistente procedure. Gaarne nodigden zij de regering uit de betekenis van dit begrip nader uiteen te zetten.

Vervolgens zou het naar hun mening verreweg de voorkeur verdienen, indien het vaststellen van begrotingswijzigingen, niet zijnde uitvoeringsmutaties, uitsluitend door middel van suppletoire wetgeving zou geschieden. Voor wat betreft het gesignaleerde probleem van incidentele wijzigingen volgend na de presentatie van de Vermoedelijke Uitkomsten (en de hieraan gekoppelde suppletoire wetsvoorstellen) wezen zij er nadrukkelijk op, dat ook in deze gevallen parlementaire goedkeuring eerst na besluitvorming aangaande het suppletoire wetsvoorstel verondersteld mag worden te zijn verkregen. In het licht van de onvermijdelijk met de behandeling in de Staten-Generaal gemoeide tijdspanne gingen zij er dus van uit, dat indiening voor het einde van het dienstjaar geboden is waarna de Kamers over hun eigen behandelingsprocedure besluiten. Daarbij achtten zij het overigens gewenst, dat een zo snel mogelijke afronding wordt nagestreefd. In dit verband namen zij met belangstelling kennis van de voor de behandeling door de Staten-Generaal voorgestelde fasering van respectievelijk de suppletoire begrotingen naar aanleiding van de Voorjaarsnota en die naar aanleiding van de Vermoedelijke Uitkomsten. Zij herinnerden de Minister van Financiën aan diens weliswaar welwillende, maar niet nader geconcentreerde houding ten aanzien van de datum van presentatie van de Voorjaarsnota, zoals tentoongespreid tijdens de UCV van 1 juni jl. De memorie van antwoord gelezen hebbende, voelden zij

zich evenwel aangemoedigd opnieuw de vraag te stellen of in de toekomst 1 juni als uiterste datum van indiening van de Voorjaarsnota bij de Tweede Kamer zou kunnen gelden.

2.2. *Tijdige indiening*

De commissie stelt vast, dat de voorgestelde tekst van artikel 10 duidelijk vastlegt op welk tijdstip suppletore begrotingen naar aanleiding van de Voorjaarsnota uiterlijk moeten worden ingediend. Ten opzichte van de huidige tekst van artikel 10, waarin alleen sprake is van het begrip «tijdige indiening» is dit een verbetering. Het voorgestelde artikel 10 regelt echter niets omtrent de tijdige indiening van overige suppletore begrotingen. In lid 3b wordt uitsluitend bepaald op welk tijdstip de slotregularisatiewet bij de Tweede Kamer moet worden ingediend. Omtrent de inhoud van de wijzigingsvoorstellen («de verschillen, bedoeld in artikel 85, eerste lid, onder g») in dergelijke slotregularisatiewetten wordt in de wet zelf echter niets geregeld. Naar het oordeel van de commissie wordt in de voorgestelde tekst van artikel 10 niet duidelijk geregeld, dat wijzigingen door middel van suppletore begrotingen tijdens het begrotingsjaar moeten worden ingediend, met uitzondering van de kleine boekhoudkundige of uitvoeringstechnische mutaties, welke in de slotregularisatie meegenomen kunnen worden. Is de regering bereid het derde lid van artikel 10 daartoe aan te passen? En is zij in dit verband tevens bereid aan dit artikel een zesde lid toe te voegen, waarin wordt bepaald dat de Kamer terstond door de desbetreffende minister en de Minister van Financiën wordt ingelicht over voorgenomen wijzigingen in de begroting, als indiening van een suppletore begroting tijdens het begrotingsjaar niet meer mogelijk is?

2.3. *Nagestreefde eindsituatie in 1990*

De commissie maakt uit de memorie van antwoord op, dat gestreefd wordt naar een eindsituatie in 1990, waarin op een vijftal momenten suppletore begrotingen kunnen verschijnen. Zij vraagt zich af of het wenselijk is dat zoveel suppletore begrotingen zouden kunnen worden ingediend. In dit verband plaatst zij in het bijzonder vraagtekens bij de wenselijkheid om naar aanleiding van de Voorlopige Rekening suppletore begrotingen uit te brengen. Voorzover het in die suppletore begrotingen gaat om kleine boekhoudkundige verschuivingen of kleine ramingsaanpassingen zouden deze, zoals reeds gesteld, meegenomen kunnen worden in de slotregularisatie. Overige wijzigingen zouden tijdens het begrotingsjaar als suppletore begroting ingediend moeten worden in het kader van categorie beleidswijzigingen in het najaar.

Naar het oordeel van de commissie zou het aanbeveling verdienen om het huidige karakter van de Voorlopige Rekening als budgettaire uitvoeringsnota met tal van omvangrijke, niet eerder aan de Kamer gemelde mutaties weg te nemen. Indien dit zou worden gerealiseerd, is het de vraag of nog wel behoefte bestaat om aan de Voorlopige Rekening een afzonderlijke suppletore begroting te koppelen.

Naar de mening van de leden van de fracties van V.V.D. en D66 zou het gewenst zijn om de indiening van suppletore begrotingen in de beoogde eindsituatie te concentreren op 3 momenten: in samenhang met en liefst samen met de Voorjaarsnota, in het najaar en bij de slotregularisatiewetten. Afgezien van de mutaties naar aanleiding van de Voorlopige Rekening, zouden de mutaties naar aanleiding van de Vermoedelijke Uitkomsten dan niet meer afzonderlijk tot een suppletore begroting moeten leiden maar in de suppletore begrotingen die in het najaar verschijnen kunnen worden opgenomen. Hoe denkt de regering daarover?

2.4. Slotregularisatie

De commissie acht het vanuit de optiek van het begrotingsbeheer juist, dat de mogelijkheid wordt geboden om in slotregularisatiewetten, die gelijk met de rekeningen worden ingediend, kleine boekhoudkundige en uitvoeringstechnische mutaties voor te stellen. Verdient het evenwel geen aanbeveling, ten einde te voorkomen dat dergelijke mutaties een te grote omvang of zelfs een beleidsmatig karakter zouden hebben, in de wetstekst vast te leggen aan welk type mutaties gedacht wordt? Op basis daarvan kan door controle-instanties beoordeeld worden of de voorgestelde mutaties in de praktijk aan de gestelde eisen voldoen. Is de regering bereid haar visie daarop te geven en, ingeval zij deze gedachte onderschrijft, bij nota van wijziging aan lid 36 van artikel 10 toe te voegen, dat het bij opwaartse wijzigingen op uitgavenartikelen slechts mag gaan om kleine wijzigingen van boekhoudkundige of uitvoeringstechnische aard?

De leden van de fracties van C.D.A. en D66 merkten op, dat de voorgestelde tekst van lid 3 b van artikel 10 impliceert, dat alle verschillen tussen het geautoriseerde begrotingsbedrag en het rekeningsbedrag bij slotregularisatiewet worden opgeheven. Het kwam hun voor, dat de noodzaak hiervoor alleen bestaat als het rekeningbedrag het geautoriseerde bedrag te boven gaat. Onderschrijvingen op artikelen behoeven geen autorisatie. Wel is tijdige autorisatie geboden bij verlagingen op uitgavenartikelen in verband met zogenaamde endogene compensatie, die voortvloeien uit de regels van het stringente begrotingsbeleid. Deze hebben immers in principe een beleidsmatig karakter en zouden daarom tijdens het begrotingsjaar door middel van een suppletoire begroting aan de Kamer moeten worden voorgelegd.

Het wetsvoorstel impliceert echter, dat bijvoorbeeld ook omvangrijke onderuitputting op artikelen achteraf door de Staten-Generaal wordt geautoriseerd. Deze leden verzochten de regering om te motiveren waarom de slotregularisatie zich zou moeten uitstrekken over alle verschillen tussen het geautoriseerde en gerealiseerde bedrag bij de uitgavenartikelen. Tevens vroegen zij of een dergelijke «technische» autorisatie van alle verschillen tussen autorisatie en rekening niet het zicht ontnemt op die verschillen, die vanuit de optiek van het budgetrecht van de Staten-Generaal juist wel autorisatie vergen.

De leden van de fracties van C.D.A. en P.v.d.A. toonden zich verheugd over het feit dat blijkens §8 van de memorie van antwoord met de Rekenkamer overeenstemming is bereikt over het doen vervallen van het voorstel de mogelijkheid tot het opnemen van een indemniteitswet in een slotwet in de voorgestelde wetswijziging op te nemen. De hierop betrekking hebbende nota van wijziging beschouwden zij dan ook als een verbetering.

2.5. De verantwoordelijkheid van de Minister van Financiën

De commissie zal gaarne het oordeel van de regering vernemen over de toevoeging aan het eerste lid van artikel 10 van de zinsnede, dat de Minister van Financiën toeziet op een tijdige indiening van suppletoire begrotingen bij de Tweede Kamer. Hiermee zou de coördinerende verantwoordelijkheid van de Minister van Financiën tot uitdrukking worden gebracht, zonder afbreuk te doen aan het uitgangspunt dat elke afzonderlijke minister zelf verantwoordelijk blijft voor het tijdig aanbieden van de suppletoire begrotingen aan de Minister van Financiën.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vernamen bovendien gaarne, niettegenstaande zij de formele redenering in §12 van de memorie van antwoord over de taak van de Minister van Financiën in relatie tot zijn collegae in het licht van de vigerende wetgeving goed konden volgen, of ervan mag

worden uitgegaan, dat in het kader van de praktische indieningsprocedure op de vastgestelde termijnen de bewindsman van Financiën de Kamer volledig zal informeren over het eventueel in gebreke blijven van collegabewindslieden.

2.6. Toelichting op suppletoire begrotingen

De commissie stelt vast, dat krachtens het voorgestelde vijfde lid van artikel 10 de Minister van Financiën regels stelt omtrent de inrichting van voorstellen van wet tot wijziging van de begroting. Hoewel die regels zelf niet in de CW behoeven te worden vastgelegd, stelt zij prijs op het oordeel van de regering over de suggestie om ter wille van de inzichtelijkheid van suppletoire begrotingen per artikel aan te geven:

- het bedrag van de vastgestelde begroting;
- het mutatiebedrag dat bij een eerdere suppletoire begroting is vastgesteld of voorgesteld;
- het voorgestelde wijzigingsbedrag.

Dit geldt zowel voor de kolom verplichtingen als voor de kolom met kasuitgaven/inkomsten. In de huidige suppletoire begrotingen is deze informatie alleen in een bijlage opgenomen. Hoe denkt de regering voorts over de suggestie om in de toelichting op de voorgestelde wijziging aandacht te schenken aan:

- de reden of oorzaak van de voorgestelde mutatie;
- de reden of oorzaak van de eventueel al eerder voorgestelde of vastgestelde mutatie;
- de mate waarin de mutatie op kasbasis voortvloeit uit wijziging van het kasritme van betalingen naar aanleiding van reeds aangegane verplichtingen.

Kan de regering, mede in relatie tot het laatste punt bezien in hoeverre het wenselijk is bij de vierde herziening van de CW te regelen dat de ramingen van uitgaven voor de artikelen die daarvoor in aanmerking komen uitgesplitst worden naar geraamde kasuitgaven uit hoofde van in vorige jaren aangegane verplichtingen en geraamde kasuitgaven in verband met nog aan te gane verplichtingen. Afgezien van de vraag of deze informatie strikt noodzakelijk is voor de beoordeling van de begroting, sluit deze gedachte op zichzelf goed aan op de afschaffing van artikel 12, de wijziging van artikel 16 en de invoering van geïntegreerde verplichtingen/kasadministraties.

3. Inrichting van de rekening

Met het oog op de op 1 juni jl. reeds aangevangen en naar verwachting binnen afzienbare tijd voort te zetten discussie over de toepassing van de loon- en prijsbijstelling suggereert de commissie in artikel 85 een bepaling op te nemen, dat wijzigingen uit hoofde van loon- en prijsbijstelling apart in de rekening worden opgenomen. Tevens is zij van mening, dat in dit artikel bepaald zou dienen te worden, dat meerdere wijzigingen bij wet op een bepaald artikel ieder afzonderlijk in de rekening worden opgenomen. Wat is de reactie van de regering op deze suggesties?

Vervolgens nodigt de commissie de regering uit uiteen te zetten hoe in de toekomst de presentatie van de rekening en de daaraan gekoppelde slotregularisatiewet zal worden verzorgd.

Daarnaast dringt zij er op aan, dat bij de rekening een toelichting van de betreffende minister wordt gevoegd, die waar nodig informatie verstrekt over oorzaken van verschillen tussen rekening en begroting. Is de Minister van Financiën voornemens op dit punt voorstellen ten behoeve van een geüniformeerde presentatie aan de overige bewindslieden te doen?

4. Rapport van de Algemene Rekenkamer

De leden van de fracties van C.D.A. en P.v.d.A. merkten op, dat het voorstel om jaarlijks bij elke departementale rekening verslag uit te brengen van het door haar verrichte onderzoek (artikel 86 CW) voor de Algemene Rekenkamer een belangrijke wetswijziging inhoudt. In de voorgestelde tekst van artikel 86 lid 3, is de gedachte van het rapport bij de rekening door de Algemene Rekenkamer nogal impliciet geformuleerd. Deze leden vroegen zich af of de tekst van dit artikellid nog wat aangescherpt zou kunnen worden. Allereerst zou het rapport als zodanig beter aangeduid kunnen worden. Binnen de Algemene Rekenkamer circuleren twee aanduidingen: rapport van bevindingen bij de rekening en rapport bij de rekening. In overleg met de Algemene Rekenkamer zou een van beide begrippen gekozen kunnen worden om in de wetstekst te verwerken. Daarnaast zou omtrent de inhoud van deze rapporten vastgelegd kunnen worden dat de bevindingen in elk geval (dus minimaal) betrekking hebben op de controle die de Algemene Rekenkamer instelt in het kader van artikel 66 van de Comptabiliteitswet 1976 (het rechtmatigheidsonderzoek).

5. Goedkeuring en aanbidding van de rijksrekening

De commissie merkt op, dat volgens de Grondwet de Algemene Rekenkamer de rijksrekening goedkeurt. Indien bepaalde bezwaren van de Rekenkamer goedkeuring in de weg staan, kunnen ministers via begrotingswijzigingen aan die bezwaren tegemoet komen of een afzonderlijk wetsvoorstel bij de Tweede Kamer indienen teneinde die bezwaren op te heffen. De Rekenkamer kan alleen bezwaar maken als zij bepaalde constatering heeft gedaan op basis van eigen onderzoek of bijvoorbeeld onderzoek van een accountantsdienst. Deze bezwaren moeten gebaseerd zijn op artikel 66 van de CW, waarin bepaald is op welke punten de Rekenkamer de rechtmatigheid van uitgaven onderzoekt. Indien bij bepaalde uitgaven- of inkomstenstromen geen controle heeft plaatsgevonden (hetgeen thans veelvuldig voorkomt) en er alleen vermoedens of aanwijzingen bestaan, kan de Rekenkamer geen gerichte bezwaren maken en resteert slechts de weg van goedkeuring. De Grondwet biedt geen mogelijkheid voor het onthouden van goedkeuring. Daarmee ontbreekt voor de Rekenkamer een belangrijk pressiemiddel om ministers aan te zetten tot het laten uitvoeren van adequate accountantscontroles. Omdat de Rekenkamer in de afgelopen dertig jaar steeds meer is gaan steunen op controles van anderen, en met name van departementale controle-afdelingen en accountantsdiensten, heeft de goedkeuring feitelijk een andere betekenis gekregen. Er is in feite een element van afhankelijkheid in de positie van de Rekenkamer geslopen. Dat blijkt wel uit het feit dat de Rekenkamer niet over een controle-apparaat beschikt dat groot genoeg is om de veelvuldig voorkomende «witte vlekken» in het totale controleveld zelf met controles af te dekken. Gelet op het feit dat vanaf 1987 de begrotingsuitvoering en het moment van goedkeuring veel dichter bij elkaar komen te liggen, zou de mogelijkheid van het onthouden van goedkeuring bij een structureel tekortschietende departementale accountantscontrole een snel werkend drukmiddel kunnen zijn. Een andere mogelijkheid zou kunnen zijn artikel 66 van de CW zodanig aan te passen dat de Rekenkamer meer aangrijpingspunten krijgt voor het maken van formele bezwaren en dat ook het structureel tekortschieten van de departementale accountantscontrole een grond voor bezwaar maken wordt. Omdat de goedkeuring van de rekening momenteel pas vele jaren na de begrotingsuitvoering gestalte krijgt, ontbreekt in feite noodzaak daar echt inhoud aan te geven. Dit verklaart wellicht ook waarom er nog geen fundamentele discussie is gewijd aan de reikwijdte van de goedkeuring van de Rekenkamer in de nieuwe verantwoordingsprocedure. De commissie zal het daarom op prijs stellen de visie van de

regering op de vorenstaande problematiek te vernemen. Daarnaast zal zij gaarne vernemen welke consequenties een en ander zou moeten hebben voor de inhoud van dit wetsvoorstel en de nog in voorbereiding zijnde vierde en vijfde wijziging van de CW. Kan de regering in dit verband ook aanduiden welke verhouding er naar haar inzicht bestaat tussen het rapport van bevindingen van de Rekenkamer en de formele goedkeuring van de rekening?

In aansluiting op deze beschouwing wezen de leden van de C.D.A.-fractie er op, dat krachtens artikel 86 A, lid 3 weliswaar wordt bepaald dat de rijksrekening aan de Staten-Generaal wordt overgelegd doch dat onduidelijk is wat er daarna gebeurt. Zij vragen zich af of de Staten-Generaal via een formele vaststelling van de rijksrekening geen decharge zouden moeten verlenen. Hoe ziet de regering dit?

De leden van de P.v.d.A.-fractie merkten in dit verband op, dat huns inziens de problematiek van de decharge-verlening zowel in de memorie van toelichting als de memorie van antwoord enigszins onderbelicht is gebleven. Zij hoopten dat een beschouwing van de regering in de nota naar aanleiding van het eindverslag met name meer licht op het vraagstuk van de reikwijdte van de goedkeuring door de Rekenkamer zal werpen. Het antwoord onder § 20 van de memorie van antwoord had voor hen eens te meer de noodzaak onderstreept dat ook de relatie tussen het rapport van bevindingen en de formele goedkeuring van de rekening daarbij in ogenschouw wordt genomen. Zij meenden dat in dit verband ook de formele relatie tussen het vaststellen van de slotwetten en de daarbij gepresenteerde departementale rekeningen geadstrueerd moeten worden.

De leden van de fractie van D66 vonden de voorgestelde procedure met betrekking tot het afleggen van verantwoording en het verlenen van decharge onbevredigend, omdat het onderzoek van de Algemene Rekenkamer daardoor naar hun mening tussen wal en schip dreigt te raken. Volgens het voorstel wordt namelijk feitelijk verantwoording afgelegd en decharge verleend bij de parlementaire behandeling van de geïntegreerde slotwetten en rekeningen. Echter, die rekeningen kunnen dan nog niet door de Rekenkamer zijn goedgekeurd, omdat die goedkeuring in elk geval afhankelijk is van vaststelling door de wetgever van de slotwetten.

Zo dreigt als het ware een vicieuze cirkel, die volgens deze leden kan worden doorbroken door vast te houden aan vaststelling van de rekeningen door de wetgevende macht nadat deze zijn goedgekeurd door de Algemene Rekenkamer. Dit ligt nu nog vast in hoofdstuk VI van de CW, maar dit hoofdstuk komt volgens het derde wijzigingsvoorstel te vervallen. Niet voor niets was van hun zijde onderaan blz. 6 van het Voorlopig Verslag gevraagd wat er tegen is ook in de herziene CW te bepalen dat de rekeningen eerst door de Algemene Rekenkamer dienen te worden goedgekeurd, alvorens ze ter vaststelling aan de wetgevende macht worden voorgelegd. De regering is in feite het antwoord op deze vraag schuldig gebleven. Toch ligt hier volgens hen de sleutel voor het doorbreken van de eerder genoemde vicieuze cirkel.

Terzijde merkten deze leden ten slotte nog op dat naar aanleiding van de opmerkingen van de fractie van D66 op blz. 6 van het voorlopig verslag de bewindslieden onder § 20 op blz. 8 van de memorie van antwoord schrijven, dat bedoeld zal zijn de rijksrekening in plaats van de rekeningen. Dit is onjuist. Bedoeld is wat er staat: de rekeningen, namelijk de rijksrekening, de rekeningen van de begrotingsfondsen en de rekeningen van de staatsbedrijven. Om die reden hebben de bewindslieden het in het vervolg van punt 2 op blz. 9 ook over het slot der rekeningen.

6. Terugwerkende kracht

De leden van de C.D.A.-fractie memoreerden dat artikel III de mogelijkheid opent een of meer van de artikelen die in dit wetsvoorstel worden aangepast, van toepassing te verklaren op de jaren voor 1987. Nu deze derde wijziging niet voor september aanstaande het Staatsblad zal bereiken, kan de zogenaamde inhaalactie problemen met zich meebrengen. Vervroeging van de datum van indiening van de rekening over 1986 is al niet meer te realiseren. Deze leden vroegen zich af of artikel III, lid 3 nog zin heeft. Toch drongen zij er bij de regering op aan om alles in het werk te stellen om de toepassing op de jaren voor 1987 te realiseren, aangezien zij de oude procedure niet meer wenselijk achtten.

De hier sprekende leden van de C.D.A.-fractie waren ten slotte teleurgesteld dat hun vraag in het voorlopig verslag wat m.b.t. artikel 1 onder verplichtingen moet worden verstaan niet van een helder antwoord is voorzien. Zij herhaalden daarom deze vraag. Voor een antwoord op deze vraag wensten zij niet de behandeling van de vierde wijziging van de Comptabiliteitswet 1976 af te wachten.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich af wat de regering verstaat onder de «reikwijdte van de verplichtingenbenadering» (§§26/28). Wordt hiermee tevens het initiëren van een discussie over het vigerende begrotingsstelsel (kasstelsel) beoogd? Hieraan voegden zij de vraag toe of afschaffing van artikel 12 alvorens de aangekondigde discussie ten principale zou zijn afgerond niet als prematuur zou moeten worden beschouwd. Daar komt bij, dat zij nog altijd niet volledig overtuigd waren van de wijze waarop na de voorgestelde afschaffing van artikel 12 zou kunnen worden voorkomen dat tegen het eind van het jaar als gevolg van bestedingsdwang ondoelmatige uitgaven zouden plaatsvinden. Met name zolang de geïntegreerde verplichtingen-kasadministratie nog niet (optimaal) zal fungeren, moet dit gevaar als reëel worden beschouwd, zo meenden zij. Derhalve wensten zij de discussie met de regering op dit punt voort te zetten.

Onder het voorbehoud dat de regering tijdig op de vragen en opmerkingen in dit verslag zal antwoorden, acht de commissie hiermee de openbare behandeling van dit wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Engwirda

De griffier van de commissie,
Witteveen